

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-06-03

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Annika Brickman samt justitierådet Johnny Herre.

Ökad reglering av barns underhåll utanför underhållsstödet

Enligt en lagrådsremiss den 21 maj 2015 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i utsökningsbalken.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Susanna Pålsson, biträdd av kanslirådet Jessica Löfvenholm.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

18 kap. 40 a §

I paragrafen, som är ny, föreslås bestämmelser om underrättelser inför Försäkringskassans prövning enligt den nya 9 a §.

Enligt paragrafen ska Försäkringskassan inför prövningen enligt 9 a § sända meddelande till de närmast berörda. Meddelandet ska innehålla en uppmaning att yttra sig. Lagrådet saknar en föreskrift om det innehåll i sak som de berörda ska yttra sig över.

Vad som ska prövas enligt 9 a § är huruvida underhållsstöd inte längre ska lämnas därför att den bidragsskyldige har fullgjort sin skyldighet under minst sex månader. Även om så är fallet ska underhållsstöd lämnas om det finns särskilda skäl.

Under föredragningen har det upplysts att avsikten är att Försäkringskassan ska ta upp frågan om upphörande på eget initiativ och det även om kassan anser att det finns särskilda skäl som motiverar att underhållsstöd lämnas också fortsättningsvis. De föreslagna bestämmelserna om kommunikationsskyldighet ska ses mot den bakgrunden. Emellertid framgår det inte av den föreslagna lagtexten att Försäkringskassan har en sådan initiativskyldighet, alltså inte bara i sådana fall där kassan anser att underhållsstödet ska upphöra. Lagrådet förordar att det i lagen uttryckligen föreskrivs att Försäkringskassan ska ta upp frågan om upphörande så snart en bidragsskyldig under sex månader i följd i rätt ordning har betalat det belopp som har bestämts enligt 19 kap. 16–18 och 21–27 §§.

Övergångsbestämmelserna

Tredje punkten i övergångsbestämmelserna innebär att äldre bestämmelser om umgängesavdrag ska gälla för umgänge med barn som har skett före ikraftträdandet. Enligt dessa äldre bestämmelser får en bidragsskyldig förälder tillgodoräknas umgängesavdrag bl.a. om föräldern har haft barnet hos sig under en sammanhängande tid av minst fem hela dygn. Den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär för sådana fall – enligt författningskommentaren – att samt-

liga dessa dygn måste ha infallit före ikraftträdandet för att det ska finnas rätt till umgängesavdrag på den grunden.

Enligt Lagrådets mening är det inte motiverat att göra övergångsregleringen retroaktiv på detta sätt. Lagrådet föreslår att bestämmelsen ges följande lydelse.

3. De äldre bestämmelserna i 18 kap. 29 § och 19 kap. 32 § samt de upphävda bestämmelserna i 19 kap. 19 och 20 §§ gäller fortfarande avseende barns vistelse hos den bidragsskyldige som har inletts före ikraftträdandet.

Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.